Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Incipit summa edita A sancto Thoma de Aqu[i]no. De Articul[is] fidei & Ecc[les]ie Sacrame[n]tis.

https://hdl.handle.net/1874/456959

Incipit ſumma edita A ſancto Thoma de Aquino. de Articul' fidei. ⁊ Eccie Sacramētis

Poſtulat a me vrã dilectio. ut de articul' fidei et eccie ſacramentis aliqua vobis cõpendioſe pro memoriali tranſcriberē cum dubitationibus que circa hec pnt moueri. Verũ cũ omē theologoꝝ ſtudiũ verſet circa dubitacões contingentes articulos fidei ⁊ eccie ſacramēta: ſi ad plenũ veſtre paternitati ſatiſfacere vellem: oporteret me toci⁹ theologie ſũmatim cõprehēdere difficiles queſtiones. Qd' ꝙ ſit oneroſum ut credo aduertit veſtra prudentia vnde ad pñs vobis ſufficiat ſi articulos fidei et eccleſie ſacramenta breuit' vobis diſtinguã. ⁊ q̃ errores ſint circa quēlibet eoꝝ vitandi ¶ In primis igitur vos ſcire oportet ꝙ tota fides xpiana circa diuitatē ⁊ huãitatem criſti verſatur vnde criſtus voce hoīs loquens ayt Creditis in deũ et in me credite. Circa vtrũq; autē hoꝝ a q̃buſdã ſex. a quibuſdam ſeptē articuli diſtiguũtur ⁊ ſic omnes articuli ſcdm quoſdã duodecī ſcdm quoſdam quatuordecim eſſe dicuntur. ¶ Primo igit' ſex articulos ſic diſtiguunt circa fidem diuitatis Sunt enim circa diuinitatem tria conſideranda ſcilicet vnitas diuine eſſentie. trinitas perſonarum ⁊ effectus diuine virtutis. ¶ Prim⁹ articulus

PRimꝰ igitur articulꝰ eſt ut credaꝰ eſſentie diuine vnitatē. ſcd̄m illud deut. vi. Audi iſrl dn̄s deꝰ tuꝰ vnꝰ ē. ¶Circa hūc aūt articulū plures errores euitandi occurrūt. primo quidē gentiliū ſiue paganoꝝ. ponētiū plures deos. contra quos dicit exodi. xx. Non habebis deos alienos coram me. Scdꝰ eſt error manicheoꝝ. q̄ ponunt duo prima pn̄cipia eē. vnū a quo ſunt oīa bona aliud a quo ſūt oīa mala. Cōn quos dicit yſaye . xlv. Ego dn̄s et non ē alr. formās lucē. ⁊ creans tenebras. faciēs pacē. ⁊ creans malū. quia ipſe ſcd̄m ſuā iuſticiam infligit malū pene. ⁊ cū eē cōſpicit in ſua c̄atura malū culpe. qd̄ eſſe permittit Tercius eſt error antropomorfitarū ponenciū quidem vnū deū. ſ; dicentiū eū eſſe corporeū. ⁊ ad modū hūani corporis formatū. Cōn quos dicit Jo. iiij. Spūs eſt deus. yſa. Cui ſimilē feciſtis deū aut quā ymaginem ponetis ei. Quartꝰ ē error epicuroꝝ. dicentiū q̄ deus non habeat ſciaꝫ. neqꝫ ꝓuidentiam de rebus humanis. Cōn quos dicit pe. vltimo. Omnē ſollicitudinē vrāꝫ ꝓicientes i eum. quoniā ipi cura eſt de vobis. Quītꝰ ē error quorundam gentilium philoſophoꝝ. dicentium deum non eē omnipotentem. ſed q̄ ſolum poteſt ea que naturā fiunt. Contra quos dicitur in pſal Omnia quecunque voluit dominus fecit. Omnes igitur hij. vel derogant vnitati eſſentie diue

vel perfectioni· vñ contra omnes ponitur i ſimbo
lo Credo in vnum deum patrem omnipotentem.
Secund⁹ articul⁹ eſt q᷑ tres ſūt pſone dīne i
vna eeñ· ſm illd᷑ .J. Jo. vi· Tres ſūt q̄ teſtiō
niū dant in celo. pr̄· verbū· ⁊ ſpūs ſcūs· ⁊ hij tres
vnum ſunt. ¶Circa hūc articulū ſunt plures er
rores. Prim⁹ quidē ſabellij q̄ poſuit vnā eſſentiā
ſ; negauit trinitatē pſonarū. dicens· q᷑ vna per
ſona qñq; dicitur pater· qñq; fili⁹· qñq; ſpiritus
ſanctus. Secund⁹ eſt error arrij· qui poſuit tres
pſonas· ſ; negāuit vnitatē eēntie dicēs filiū eē alte
ri⁹ ſubſtantie a pr̄e· ⁊ eſſe creaturā· ⁊ miōrez pr̄e
non coequalem nec coeternū· ſed incepit poſtq̄
non fuerat. Et cōtra hos duos errores dicit dñs
Joh· x· Ego ⁊ pater vnū ſum⁹. q᷑ ut dicit aug⁹.
In eo q᷑ dicit vnū. liberat te ab arrio· q᷑ dicit ſu⁹
pluraliter liberat te a ſabellio. Tercius eſt error
eunomij· q̄ poſuit filiū diſſimilē patri· cōtra quē
dicitur· coloſ· pmo. Qui eſt ymago inuiſibil' dei
Quartus eſt error macedonij· qui poſuit ſpiritum
ſanctum eſſe creaturā. Contra quē dicitur cor·
·iij· dñs aūt ſpūs ē. Quintus ē error grecoꝝ qui
dicunt ſpm̄ ſcm̄ pcedere a pr̄e· ⁊ non a filio. Con
tra quos dicitur Jo· xiiij· paclitus aūt ſpūs ſcūs
quem mittet paṫ in nomine meo· q᷑. ſ. eū mittit
pater tanq̄ ſpiritū filij ⁊ a filio pcedentē. Et Jo·
·xvi· dicit· Ille me clarificabit· q᷑ de meo accipiet

Et coñ hos omnes errores ī ſimbolo dicitur. Cre
do in deum patrem omnipotentem ⁊ in filium eiꝰ
vnigenitum non factum. conſubſtancialem patri
⁊ in ſpiritū ſanctum. dn̄m. ⁊ viuificantem. qui ex
patre filioqꝫ procedit. Alij vero quatuor articuli
diuinitatis ꝑtinēt ad effectū diuine v̄tutis Ter. ar.

Quorum primus q̄ eſt tercius pertinet ad
creacōnem rerū in eē nature. ſm̄ illud dixit
⁊ facta ſunt. Contra hūc articulū p̄mo quidē er
rauit democritꝰ ⁊ epicurus. ponentes. ꝙ nec ma
teria mundi. nec ipſa mundi ꝯpoſicō eēt a deo. ſꝫ
mundus eēt factꝰ caſu p ꝯcurſū corꝑm inuiſibiliū
q̄ rerū principia eſtiābāt. Coñ quos dicit ī pſ.
verbo dn̄i celi firmati ſūt. id eſt ſcdꝫ racōꝫ eternam
nō aūt caſu. Secundꝰ eſt error platonis ⁊ anaxa
gore. q̄ poſuerunt mundū fcm̄ a deo. ſꝫ ex mateia
preiacente. Contra quos dicit pſal. Mādauit et
creata ſunt. id eſt ex nichilo fcā. Terciꝰ error ē
ariſto Qui poſuit mūdū a deo nō eē fcm̄. ſꝫ fuiſſe
ab eterno. Coñ quē dr̄ geneſ. i. In pn̄cipio creauit
deus celum ⁊ terram. Quartꝰ eſt error manicheorum
qui poſuerunt deum eſſe creatorem inuiſibilium
ſꝫ viſibilia a dyabolo eē facta. Cōtra quos dicit
heb. xi. fide intelligimꝰ aptata eē ſecula verbo dei
ut ex inuiſibilibus viſibilia fierent. Quītꝰ eſt er
ror ſimonis magi. ⁊ menandri eius diſcipuli. et
multorum aliorum hereticorum eos ſequentiū q̄

creacōnē mūdi non deo ſed angelis ei⁹ attribue
bant. Contra quos dicit paulus actuū. xvij. qui
fecit mundū ⁊ om̄ia que in eo ſūt. hic celi ⁊ terre
cū ſit dn̄s. Sextus ē error eorū qui dixerunt deū
non pſeipſū gubernare mundū. ſꝫ p quaſdā pote
ſtates ſibi ſbiectas. Coñ quos dicit Job. xxxiiij.
Quē cōſtituit aliū ſup terrā. ā quē poſuit ſup orbē
quē fabricat⁹ ē. Et ɔtra hos errores dr i ſimbolo.
factorē celi ⁊ terre. viſibiliū omnium. ⁊ inuiſibliū

QVart⁹ articulus pertinet ad effect⁹ gratie
per quam viuificamur a deo. ſcdm illud ad
romanos. iij. Juſtificati gratis p gratiam ipſius
ſcilicꝫ dei. Et ſub hoc articulo comprehenduntur
om̄ia ſacramēta eccīe. ⁊ quecūqꝫ ptinēt ad eccīe
vnitatem. ⁊ dona ſcī ſpūs ⁊ iuſtitiā hoīm. Et quia
de ſacramentis eccīe poſtea erit agēdumꝫ de hijs
interim ſupſedeam⁹. ⁊ alios errores circa hunc
articulum exponamus. Quoꝝ prim⁹ eſt cherinti
⁊ ebionis. ⁊ etiam nazareoꝝ. qui dixerūt gratiā
xpi non ſufficere ad ſalutem. niſi aliquis circum
ciſionem ⁊ alia mādata legis cuſtodiat Contra
quos dicit Ro. iij. Arbitramur iuſtificari hoīēꝫ
p fidē ſine opibꝫ legis Secund⁹ ē error donatiſtaꝝ
qui poſuerūt grām criſti ſolum i affrica ēmāſiſſe
quia ſcꝫ totus alius mundus cōicabat ceciliano
carthagenēſ epō. quē ipſi dāpnauerāt ⁊ i hoc
negabāt eccīe vnitatē Coñ quos dicit coloſ. iij.

ꝙ in xp̄o ihesu non eſt gentilis ⁊ iudeꝰ. circumci
ſio ⁊ prepuciū. barbarus ⁊ ſcita. ſeruus et liber
ſed omnia in omnibus criſtꝰ. Tercius eſt error
pelagianorū. qui primo quidem negauerunt pec
catum originale eſſe in paruulꝭ. contra illud qd apo
ſtolus dicit. Ro. v. per vnū hoiem pccm i mund
intrauit. Et in. p̄s. dicit. Ecce enim i iniquitatibꝰ
conceptus ſum. Scdo dicūt ꝙ principium boni
operis ineſt homini a ſeipſo. ſed conſumatio eſt
a deo. contra illud qd dicit apoſtolꝰ philꝭ. ij. Deꝰ
qui operatur in nobis. ⁊ velle ⁊ perficere pro bo
na voluntate. Tercio dicunt graciam dari hoi
bus ſcdm ſua merita. contra illud qd apoſtolus
dicit. Ro. xi. Si aūt gratia. iam non eſſet ex operi
bus. alioquī gratia iam nō eſſet gratia. Quartꝰ
error eſt origenis. qui poſuit oms aias ſimul cre
atas cum āgelis. ⁊ pro diuerſitate eorū que ibi
egerūt quoſdā homines vocari a deo per gratiā
quoſdā i infidelitate reliquit. contra quod dicit
apoſtolus. Ro. ix. Cum nondum nati eſſent aut
aliquid boni. aut mali egiſſent: dictum eſt. quia
maior ſeruiet minori. Quītꝰ ē error cathafrigaꝝ
id eſt mōtani priſce. ⁊ maxille. qui dicūt ꝓphetas
q̄ſi arrepticios fuiſſe. ⁊ ꝙ non ꝓphauerūt per
ſpiritum ſanctum. Contra quos dicit petri p̄mo
Non enim volūtate hūana allata eſt aliqn̄ ꝓphe
cia ſed ſpiritu ſcō iſpirati locuti ſūt ſācti dei omēs

Sextus eſt error cerdonis·qui prīmo dixit deum
legis ⁊ ꝓphetarū non eſſe patrē xp̄i·nec bonū deū
eſſe nec iuſtū·p̄iem vero criſti bonū. Quem etiam
manichei ſecuti ſunt·legē reprobantes. Contra
quos dicit·Ro·viij·lex quidē ſancta ⁊ mādatum
ſcm̄ ⁊ iuſtum ⁊ bonum. Et·ro·j·dicitur. Qd̄ ante
promiſerat per ꝓphas ſuos in ſcripturis ſanctis
de filio ſuo. Septimꝰ eſt error eoꝝ·qui quedā que
ad pfectioeꝫ vite ptinent aſſerūt eſſe de ncc̄itate
ſalutis. Quorū quidā arrogātiſſime apoſtolos ſe
vocauerunt·⁊ nullam ſpem putāt habere ſalutis
eos·qui vtūtur cōiugibus ⁊ ꝓpria poſſident. Alij
vero ſicut taciani nō veſcunt carnibꝫ·eaſqꝫ oīno
abhōiantur·ſcd̄m illud apꝰ·thy·iiij·docentes
abſtinere a cibis quos deus creauit ad percipien
dum cum grārum actione fidelibus. Dicūt etiā ꝙ
promiſſio de aduētu ſpūs ſancti nō fuit in apl'is
cōpleta·ſed in eis·contra illud qd̄ dicitur actuū·ij·
Euticiani dicūt hoīes nō poſſe ſaluari niſi ↄtinue
orent·ꝓpter illud qd̄ dn̄s dicit luc·xvi·Oportet
ſemp orare ⁊ non deficere. Qd̄ ſic accipitur ſcd̄m
Augꝰ·ut nullū diē intermittāt circa orādi opa
Alij vero qui paſſioloenite vocātur itantū ſilētio
ſtudent·ut naribꝫ et labijs ſuis digitū apponant
Paſſalos enim grece dicitur palꝰ·⁊ rithos naſus
Quidā etiam dixerunt ꝙ homo nō poteſt ſaluari
niſi ſemp nudis pedibus ambulet. Cōtra quos

omnes dicit apoſtolꝰ chorinth.x. Omnia michi
licent.ſed non omnia expediunt. Ex quo datur i
telligi.qꝺ licet aliqua a ſanctis viris aſſumantur
tamquam expedientia.non tamen propter hoc
oppoſita redduntur illicita. Octauus eſt error eo
rum.qui dicunt econtrario opa perfectionis non
eſſe preferenda cōi vite fideliū. Sicut nouimianꝰ
poſuit ꝙ virginitas nō prefertur cōiugio. Cōtra
illud qꝺ dicitur chorinth.vij. Qui matrimoīo iū
git virginem ſuam.bene facit.et qui non iungit.
meliꝰ facit. Et ſicut vigilantius.qui equauit ſta
tum diuitias poſſidētium.ſtatui paupertatis pro
pter xp̄m aſſumpte. Contra quē math.xviij dici
tur. Si vis pfectus eſſe.vade et vende omnia que
habes ⁊c. Nonus error eſt negantium liberum
arbitrium.ſicut negauerūt q̄dem dicentes aīas
qui ſunt male creacōnis non poſſe non peccare
Contra quos dicitur prima Jo.ij. Hec ſcribo vo
bis.ut non peccetis. Decimus error eſt pſcilliani
ſtarū.et etiā manicheoꝝ.dicētiū hoīes eē fatalibꝫ
ſtellꝭ colligatos. Ita ſcꝫ.ꝙ eorū opa ſunt nccītati
aſtroꝝ ſubiecta. Contra quos dicitꝛ Jere.x. A ſig
nis celi nolite timere q̄ gētes timēt. Vndecimus
ē error dicētiū ꝙ hoīes grāꝫ dei et caritatē hn̄tes
peccaē nō pn̄t. Ita ꝙ aſſerūt eos q̄ aliqn̄ peccant
nūq̄ caitatē huiſſe. Con̄ quos dꝛ apoc.ij. Caita
tem tuā priſtinā reliq̄ſti memor eſto vn̄ excideris

Duodecim⁹ eſt error eoꝝ quī ea que ab eccīa dei
vniuerſaliter ſūt ſtatuta dicūt nō eſſe obſeruāda
Sicut arriani· qui dicūt ſtatuta ieiunia nō eē ſolē
pniter celebranda· ſed cum quis voluerit ieiunet
ne videatur eē ſub lege. Et ſicut vexerachochite·v
quarto decimiani· qui dicunt ·xiiij· luna paſcha
eſſe celebrādū quocūqꝫ die ſeptimaē occurrerit
Et eadem ratio eſt de quibuſdā alijs ab eccīa ſta
tutis. Et ꝯtra omēs iſtos errores ī ſimbolo aplōꝝ
dicit· ſcām eccīaꝫ catholicam· ſanctorum cōionem
remiſſionē peccōꝝ. Et in ſimbolo p̄im dicit. Qui lo
cut⁹ ē p ꝓphas ⁊ vnā ſcāꝫ catholicā ⁊ apoſtolicā
eccīaꝫ. Cōfiteor vnū baptiſma ī remiſſioeꝫ peccōꝝ
Quintus articulus eſt de reſurrectione mortu
orum· de quo dicitur cor· xv· Omnes quidē
reſurgem⁹. Coñ quē etiam ſunt plurimi errores
quorum. Primus eſt error valentini· qui carnis
reſurrectionem negauit· quē etiā plures heretici
ſunt ſecuti. Contra quem dicitur ad chorintheos
·xv· Si criſtus predicatur qꝛ ſurrexit a mortuis
quomodo quidā dicūt ī vobis qm̄ reſurrectio mor
tuorum nō eſt. Secūdus eſt error ymenei ⁊ fileti
Contra quos dicit apl's qꝛ a veritate deciderūt
dicentes reſurrectionē iam factam· vel quia non
credebant reſurrectioeꝫ niſi ſpūalem· vel quia nō
dicebant alios reſurrecturos· niſi illos qui cum
xp̄o ſurrexerūt. Terci⁹ ē error quorūdā modernoꝝ

hẽticoꝝ q̄ dicũt reſurrectõẽ futurã·nõ tamẽ eoꝝ
dem corpm·ſ; aĩe reſument quedã corpa celeſtia
Con̄ quos apl'·dicit coꝝ·xv·Oportȝ corruptibile
hoc induere incorrupcõnẽ ⁊ mortale hoc induere
immortalitatẽ·Quart⁹ eſt error eutici patriarche
conſtantinopolitani·qui poſuit ꝙ corpa nrã eẽnt
aere·vel vento ſimilia·ut gregori⁹ narrat in·14·
mor̄·Contra quẽ eſt ꝙ dñs poſt reſurrectionẽ
ſuam corp⁹ ſuũ diſcipulis palpandum prebuit
dicens luc̄·vltimo·Palpate ⁊ videte·Cum apo
ſtol⁹ dicat phil'·iij·Qui reformabit corp⁹ humi
litatis nr̄e cõfiguratũ corpi claritatis ſue·Quĩtus
eſt error dicẽtiũ ꝙ corpa humana in reſurrectio
ne vertentur in ſpiritum·Contra quos luce vlti·
dicit·Spũs carnem ⁊ oſſa nõ habet·ſicut me vi
detis habere·Sext⁹ eſt error cherinthi qui mille
annos p⁹ reſurrectioẽm i terreno regno criſti fa
bulat̄ futuros·in quib us hoĩes carnales ventris
⁊ libidinis voluptatẽ habebũt·Con̄ quẽ dr̄ math
·xx·In reſurrectioẽ neqȝ nubẽt neqȝ nubent·Qui
dã etiã dixerũt ꝙ p⁹ reſurrectioeȝ mortuoꝝ in eo
dem ſtatu in quo nũc ẽ mund⁹ manebit·Contra
quos dicitur apoc̄·xxij·Vidi celum nouum ⁊ ter
ram nouam·Et apoſtolus dicit Ro·viij ꝙ ipſa
creatura liberabit a ſeruitute corrupcionis in lib
tatem glorie filiorum dei·Et contra omnes hos er
rores dr̄ carnis reſurrectionẽ·Et in alio ſimbolo

Exſpecto reſurrecti onem mortuorum.

[S]Extus articulus ptinet ad vltimum effectū
diuinitatis qui eſt remuneracio bonoꝝ ⁊ pu
nicio maloꝝ. ſcd̄m illud pſal. Tu reddes vnicuiq;
ſcd̄m opa ſua. Et circa hūc fuerūt multi errores
Quorū primus eſt dicēciū ꝙ aia moriat̄ cū corpe
ſicut arabs aſſerit. vel etiam poſt modicū interual
lum ſicut zeno dixit. ut recitat̄ i libro de eccl'iaſticis
dogmatibus. Contra quos eſt apl's phil. i. deſide
rium habens diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o. Et apoc. vi.
Vidi ſub altare dei aias interfectoꝝ ꝓpter verbū
dei. Secund⁹ eſt error origenis. q̄ poſuit demones
et homines damnatos iterū poſſe pūrgari et re
dire in gloriam. et angelos et hoies btōs iterum
poſſe ad malum deduci. Qd eſt cōn̄ auc̄tem dn̄i
Math. xxv. Ibūt hij i ſupliciū eternū. Juſti aūt
in vitam eternam. Terci⁹ ē error dicētium oia
premia ⁊ omēs penas maloꝝ futuras eſſe eq̄les
Cōn̄ quoꝝ primū dr corinth. xv. Stella differt a
ſtella in claritate. ſic ⁊ r̄ſurrectio mortuorū. Cōn̄
ſcd̄m dicit̄ math. xi. tiro ⁊ ſidoni remiſſius erit in
die iudicij ꝙ̄ vobis. Quartus eſt error dicentiū
aias malorum nō ſtatim poſt mortē deſcendere in
infernum. nec aliquas ſcōꝝ aias padiſum itrare
ante diem iudicij. Contra quos dr luc. xvi. Mor
tuus eſt diues ⁊ ſepultus in inferno. Et cor. v. Si
terreſtris domus nr̄a diſſoluat̄ hui⁹ habitacōis

domū h̄emus nō manu factā conſeruatā in celis
Quītus error eſt dicētium non eſſe purgatorium
aiarum poſt mortem. eoꝝ ſcz qui in caritate dece
dentes aliq̄d purgbile hn̄t. Con̄ quos cor. iij. Si
q̄s edificaueit ſup fūdamtū. ſcz fidei p dilcō ez ope
rātis. lignū fenū ſtipulā. detrimētū paticꝛ. ipē ta
mē ſalu9 erit. Sic tamē tamq̄ p ignē. Et con̄ hos
errores dicitur i ſimbolo vitam et'nam amen. vel
vitam futuri ſeculi amen. ❡ Alij vero qui ſep
tem articulos circa fidem diuitatis aſſignāt. eos
ſic diſtinguunt. Vt primus ſit de eentie vnitate
Secundus de pſona patris. Terci9 de pſona filij
Quart9 de pſona ſpūs ſcī. Quīt9 de effectu creati
onis. Sext9 de effcū iuſtificacōis. Septi9 de effcū
remunerationis. Jn quo conprehendunt reſur
rectionem et vitam eternam. Et ſic dum predi
ctorum ſex articuloꝝ. Scdm diuidūt i tres. Quin
tum vero ⁊ ſextū ↄpingūt in vnū. fiūt ſm eos. x.
articuli. nec refert quantum ad veritatem fidei ꝉ
erroris vitacōnem qualiter diſtinguantur.
❡ Nunc reſtat cōſiderare articulos qui ptinent
ad humanitatem criſti. circa quam etiam ſex ar
ticulos diſtingunt.
QVorū prim9 ē circa ↄcepcionē ⁊ natiuitatē
xpi. ſm qd dr yſaye. vij. ⁊ inducitꝛ math. i.
Ecce vgo ↄcipiz ⁊ pariet filiū ⁊ vocabit nomē ei9
emanuel. Et cca hūc mlti errores fueit. Pri9 fuit

dicẽtium xp̄m eſſe puꝝ hoīez·et ꝙ non ſemꝑ fuit
ſꝫ a maria virgine ſūpſit exordiū.Et iſte eſt error
carpocratis ⁊ cherinthi et ebionis ⁊ pauliſamo
ſitani ⁊ fotini Cōn quos dicit̃ Ro·viij.Ex quibus
criſtus ſcd̄m carnē ſuꝑ oīa benedict⁹ deus amen
Secūdus error eſt manicheoꝝ.dicētium ꝙ criſt⁹
non habuit verū corpus·ſed fantaſticū.Contra
quod eſt ꝙ dn̄s luce vltimo reprehendit errorē
diſcipuloꝝ ſuoꝝ qui ꝯturbati ⁊ ꝑterriti eſtiabāt
ſe ſpm̄ videre·⁊ math·xiiij·videntes eū diſcipuli
ſuꝑ mare ambulātē turbati ſūt dicētes·quia fan
taſma eſt·⁊ p̄timoē clamauerūt.Quoꝝ opinioez
domin⁹ remouet dicens.Habete fiduciā.Ego ſum
nolite timere.Terci⁹ eſt error valentini q̃ dixit
criſtū celeſte corpus attuliſſe·michilqꝫ de virgīe
aſſumpſiſſe·ſꝫ ꝑ illā tāq̄ꝫ ꝑ riuū aut fiſtulā·ſine
vlla de illa aſſumpta carne·trāſiſſe.Contra quē
dicit̃ ad galatas·iiij.Miſit de⁹ filiū ſuum fcm̄ ex
muliere.Quart⁹ eſt error appollinaris·qui dixit
verbum i carnē fuiſſe ꝯuerſū aut trāſmutatū.Nō
aūt carnē de marie carne ſuſceptā·propter illud
quod dicitur io·p̄mo·verbum caro fcm̄ ē·ꝑ hoc
intelligens ꝙ verbum ſit i carnē cōuerſū Contra
quod ſtatim ibidem ſubdit̃ Et habitauit in noƀ
Non autē i nr̄ā natura integre habitaſſet ſi fuiſ
ſet in carne conuerſum·vnde intelligendum eſt
verbum caro factū eſt·id eſt verbū factum eſt hō

Sic eni caro frequēt ſumit̄ in ſcripturis. ut illud
pſa. xl. videbit omnis caro pit̄er qđ os dn̄i locu
tum eſt. Quīt9 error eſt arrij qui poſuit criſtum
humanā aīam non habuiſſe. ſ; verbū fuiſſe loco
anime. con̄ qđ dr Jo. x. Nemo tollet aīam meam
ſed ego pono eam. et iterū ſumo eam. Sext9 eſt
error appollinaris. q̄ cū predcō teſtimoīo ⁊ alijs
conuīceret̄ aīam humanā xp̄m habuiſſe. poſuit
ꝙ xp̄us non habuit intellectū humanū. ſ; verbū
dei fuit ei loco ītellectus. Contra qđ eſt. qđ dn̄s
ſe eſſe hoīem confitetur. Jo. vi. Queritis me īter
ficē hominē q̄ veritatem locutus ſum vobis. Non
autem fuiſſet homo. ſi aīa rōnali caruiſſet. Sep
timus error eſt euticetis. qui poſuit in xp̄o vnam
naturā cōpoſitā ex diuītate ⁊ humanitate. Con̄
qđ apoſtolus dicit ꝙ cū in dei forma eſſet. formā
ſerui aſſumpſit. phil. ij. manifeſte diſtinguens ī
eo duas naturas. diuinam ⁊ humanam. Octau9
eſt error monotelicarum ponēcium ī criſto vnā
ſcientiam ⁊ voluntatem. Contra quod domin9
dicit math. xxvi. Non ſicut ego volo. ſed ſicut tu
vbi manifeſte in criſto poītur alia voluntas hu
mana. alia diuina. que eſt cōis patri et filio. No
nus error eſt neſtorij. qui poſuit criſtum deum p
fectum. ⁊ hominem perfectum. ⁊ tamē aliā dixit
perſonā dei eē. aliā hoīs. ⁊ ꝙ non ē facta vnio dei
⁊ hoīs ī vna pſona xp̄i. ſ; ſolū ſcđm grē īhitacōe;

Jta ꝙ ſi̅egat btām virginem eſſe matrē dei. ſed
eam dicit eſſe matrē hoīs xp̄i. contra qđ dicit̄ luc
p̄o. Qđ ex te naſcet̄ ſcm̄. vo̅bit̄ fili9 dei. Decī9 er
ror ē carpoc̄tis q̄ hoīez xp̄m de vtroqꝫ natum pu
taſſe p̄hibet̄. Contra qđ dicit̄ math. i. an̄ꝙ co̅ue
nirent inuēta eſt in vtero habens de ſpū ſancto
Vndecim9 error heluidij ē dicentis. ꝙ poſtꝙ btā
virgo pepit xp̄m: ex ioſeph plures filios genuit
Coñ quod dicit̄ eze. xl. Porta hec clauſa erit et
non apietur. et vir non trāſibit p eam. qm̄ dn̄s
de9 egreſſus ē per eam. Et coñ hos omēs errores
in ſimbolo ap̄loꝝ dicit̄. ꝙ filius dei conceptus ē
de ſpū ſancto natus ex maria virgine Et in ſimbo
lo p̄im dicitur. Qui propt̄ nos homines et ꝓpter
noſtrā ſalutē deſcendit de celis. Et incarnatus eſt
de ſpū ſancto ex maria virgine. ⁊ hō factus eſt.

Secūdus articul9 eſt de paſſione ⁊ morte xp̄i
quā domi9 ipē p̄dixit dicens ecce aſcendi9
iheroſolimā et fili9 hoīs tradetur principibus ſa
cerdotum. ⁊ co̅dempnabunt eū morte. ⁊ tradēt eū
gentibꝫ ad illudēdum ⁊ flagellandū ⁊ crucifigen
dum. Co̅tra hūc articulum p̄mo quidē eſt error
manicheoꝝ. qui ſicut corp9 xp̄i fantaſticū aſſerūt
Jta paſſionē criſti nō i veritate ſ; in fantaſia eſſe
arbitrantur. Coñ quod yſa. liij. Vere languores
noſtros ipſe tulit. Et tanꝙ ouis ad occiſionem
ductus eſt. Quod etiā iducit̄ act. viij. Secūd9 ē

error ſalani· q̄ in xp̄o vnā naturā poſuit· ꝫ incor
ruptibilem ⁊ immortālē. Con̄ qđ dicit petri· iiij· xp̄s
ſemel pro pc̄cis nr̄is mortuꝰ eſt. Et con̄ omnes er
rores hos ponit in ſimbolo. Crucifixꝰ mortuus et

TErcius articulꝰ ē de reſurrectione ¶ ſepultꝰ
xp̄i· ſcđm qđ ip̄e dixit math· xx· Tercia die
ṙſurget. Et circa hunc articulū primo quidē erra
uit cherinthos aſſerens criſtū nō ṙſurrexiſſe· ſed
reſurrecturū eē. Con̄ qđ dicit cor· xv· reſurrexit
tercia die ſcđm ſcripturas. Secūdꝰ error eſt· qui
ipomitur origeni· qđ ſit iterū ꝓ ſalute demonū paſ
ſurus. Con̄ qđ dicit Ro· vi· criſtꝰ ṙſurgēs ex mor
tuis· iam non moritur mors illi vltra non dn̄abitur
Et con̄ hos errores dicitur in ſimbolo. Tercia die

QVartꝰ articulus eſt ¶ reſurrexit a mortuis
de deſcenſu ad inferos· corpore iacente in
ſepulchro· Ephe· iiij· Deſcendit primum in inferi
ores partes terre. Vnde in ſimbolo dicitur. Deſcē
dit ad inferos. Quod eſt cōtra quoſdam· qui po
ſuerunt criſtum nō deſcendiſſe per ſeipſū ad infe
ros· cum tamen petrꝰ dicat actuum· ij· ꝙ nō ē dē

QVintus articulꝰ eſt de ¶ lictus ī inferno
aſcenſione criſti in celum· de quo ipſe dicit
Joh· xx· Aſcendo ad patrem meum· ⁊ patrem ve
ſtrū. Circa quem errant ſelenciani· qui negant
ſaluatorem in carne ſedere· ad dexteram dei pa
tris· ſed ſecūdū quod eum exuit· ⁊ in ſole poſuit

Contra quod dicit̄ math vltimo. dn̄s quidē ihs poſtquā locutus eſt eis aſſumptus eſt in celū et ſedet ad dexterā dei. vnde in ſimbolo dicitur. Aſcē dit ad celum et ſedet ad dexteram dei patris

Sextus articulus eſt de aduentu ad iudiciū de quo ipſe dn̄s dicit math. xxv. Cū veneit fili⁹ hois i maieſtate ſua et oms ągeli cū eo tūc ſedebit i ſede maieſtatis ſue etc. et pe. dicit act. x. Hic ē qui cōſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoꝝ et mortuorum id eſt bonoꝝ et maloꝝ. ſiue eoꝝ q̄ iā mortui ſūt et eoꝝ q̄ i aduētu xpi viui inueniēt. Et circa hoc errāt illi de q̄b⁹ dicitur pe. 3. Venient in nouiſſimis dieb⁹ i decepcōez illuſores. iuxta ꝓprias concupiſcētias ambulātes. et dicētes. vbi ē nūc ꝓmiſſio aut aduentus ei⁹. Cōn quos dicitur Job. xix. Fugite a facie gladij. qm̄ vltor iniq̄tatis eſt gladi⁹ et ſcitote eſſe iuditiū. vnde in ſimbolo dr. Inde venturus eſt iudicare viuos et mortuos. Illi aūt q̄ ſeptem articulos ponūt huānitatis. diſtinguunt p̄mū articulū in duos. ponentes ſciȝ ſub alio articulo cōcepcōnem criſti. et ſub alio ei⁹ natiuitatē.

Nunc reſtat vidē de ecc̄ie ſacmentis que tamen oia ɔphendūt ſb. iiij. articulo. quí ad effectū gr̄e ptinz. Sed qꝛ ſpecialē de ſacmentis q̄ſtioez fecíſtis: de hijs ſeorſū agēd ē. Eſt igit̄ p̄o ſciēd qꝛ ſic aug⁹. dic̄ i. iiij. de ciuitate dei ſacmitū

eſt ſacrū ſecretū vel ſacre rei ſignū. Fuerūt autē in veteri lege quedā ſacramēta. id ē ſacre rei ſig ſicut agnꝰ paſcal' ⁊ alia ſacramenta legalia. que quidē ſolū ſignificabāt grāꝫ xpi. non tamē eā cau ſabant. vnde apoſtolꝰ ad galathas. iiij vocat ea egena ⁊ infirma elementa. Egena q̇dē. qꝛ grāꝫ nō cōtinebāt. Infirma. qꝛ grāꝫ cōferre non poterāt Sacramēta vero legis noue ꝯtinēt ⁊ ꝯferūt grām In eis enī eſt virtꝰ xpi. q̄ ſub tegumēto rerū viſi biliū ſecretiꝰ opat' ſalutē ut augꝰ. dicit. Et ideo ſacramentū noue legis eſt īuiſibilis gr̄e viſibil' for ma. ut ymaginē gerat et cauſa exiſtat. ſicut ablu cio que fit in aq̄ baptiſmatis. repñtat interiorē mundationē que fit a peccatis p virtutem bapti ſmi. Sunt autem ſacramenta noue legis vij. ſcꝫ baptiſmus. confirmatio. euchariſtia. penitencia extrema vnctio. ordo. ⁊ mrīmoniū. Quorū prima quīqꝫ ordinantur ad perfectionem vniꝰ hominis in ſeipſo. Alia vero duo ordināur ad perfectioꝫ ⁊ multiplicacōem tociꝰ eccleſie. Vita enī ſpūalis ꝯformatur vite corpali. In vita autem corpali hō pficitur. primo quidē p gñacōnem qua naſcitur in hoc mundo. Scdo p augmentū quo perducit' ad quātitatē ⁊ virtutē pfcāꝫ. Tercio p cibū quo ſuſtētat' hois vita ⁊ virtꝰ. Et hec q̇dē ſufficerēt ſi nūq̄ infirmari cōtinget. Sed qꝛ frequent' hō infir mat'. Quarto īdiget ſanacōne. Sic ē i vita ſpūali

p̄o q̄de hō īdigꝫ regn̄atōne q̄ fit ꝑ baptiſmū ſcḿ il
lud Jo·iij·Niſi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ et ſpū ſcō
nō pōt intrare ī regnū dei. Secūdo opoꝛtꝫ ꝙ hō acci
piat ꝑfectā virtutē q̄ſi ꝑ q̄ddā ſpūale augmentū
ꝑ ſacramētū ꝯfirmacōis ad ſimilitudinē aplo͛ꝝ
quos ſpūs ſcūs ī eos veniēs ꝯfirmauit· vn̄ dn̄s
eis dixit luce·vl·Sedete in ciuitate donec indua
mini virtute ex alto. Tercō opoꝛtꝫ ꝙ homo ſpūa
liter nutriat̄ ꝑ euchē ſac̄mentū Scd̄m illud Jo·
·vi·Niſi māducaueritis carnē filij hōis ⁊c̄·Quar
to opoꝛtꝫ ꝙ hō ſpūalit̄ ſanet̄ ꝑ ſacrm̄ penitētie
Scd̄m illud p̄s·Sana aīaꝫ meā quia peccaui tibi
Quīto ſpūalit̄ ſil' et coꝛpaliter ꝑ ſacrm̄ extreme
vnctionis · ſcd̄m illud Ja·vltīo infirmatur q̄s in
vobis ⁊c̄·Quātū autē ad cōem ecc̄ie vtilitatem oꝛ
dinantur duo ſacramēta·ſcꝫ oꝛdo ⁊ m̄rimonium
ꝙꝛ ꝑ oꝛdinē ecc̄ia gubernat̄·⁊ multiplicat̄ ſpūa
lit̄ ꝑ m̄rimoniū vero mlt̄iplicat̄ coꝛpaliter

¶De ſac̄mētis ī ꝯi

Est aūt conſiderandū ꝙ pre·
dicta ſeptē ſac̄mēta quedā hn̄t cōmunia
⁊ quedā ꝓpria. Cōmue̅ quidē eſt oībus ſac̄men
tis q̄d ꝯferāt grām ſicut dictum ē. Et eſt omnibus
cōe ꝙ omē ſac̄mentū cōſiſtit in coꝛpalibꝫ·ſicut in
xp̄o q̄ ē ſac̄mētoꝝ actoꝛ ē verbū caro factum ſicut
caro xp̄i ſanctificata eſt·⁊ virtutē ſcificādi habꝫ
ꝑ verbū ſibi vnitū·ita ⁊ res ſacramentoꝝ ſancti
ficantur·⁊ vim ſanctificandi habent per verba

que in eis proferuntur. vnde Auguſtinus dicit
ſuper Job. accedit verbum ad elementum. et fit
ſacramentum. Vnde verba quibus ſanctificātur
ſacramēta dicūtur forme ſacramentorum. Res
autem que per huiuſmodi verba dicuntur ſacra
mentorum materie. ſicut aqua eſt materia bapti
ſmi. et criſma confirmacionis. Requiritur etiam
in quolibet ſacramēto perſona miniſtri conferē
tis ſacramentum. cum intencione faciendi quod
facit eccleſia. Quorum trium ſi aliquid deſit. id ē
ſi non ſit debita forma verborum. ſi non ſit debi
ta materia. ſi miniſtri ſacramenti non intendant
conficere ſacramentum. non perficitur ſacramē
tum. Impeditur etiam effectus ſacramenti per
culpam recipientis. puta ſi fictus accedat. et nō
corde parato ad ſuſcipiendum ſacramentū. Ta
lis enim licet ſacramentum ſuſcipiat. effectum ta
men ſacramenti. id eſt gratiam ſancti ſpiritus
nō recipit. quia ut dicitur ſapientie primo. ſpiri
tus ſanctus diſcipline effugiet fictum. Econuerſo
autem aliqui nondum receperunt ſacramentum
qui tamen effectum ſacramenti ſuſcipiunt. ꝓpter
deuocōnem quam habent ad ſacramentum qd
habent in voto ſiue deſiderio. Sūt autem quedā
propria ſacramentis quibuſdam. nam quedā
hoꝝ īprimūt caracterē. id ē ſpūale qddā ſignum
diſtinctiuū a ceteris. ſic in ſacramēto baptiſmi ī

ſacramẽto ordinis. et in ſacramẽto cõfirmacõis. Et
talia ſacramẽta nunq̄ iterãtur ſup eandẽ pſonã
Nunq̄ eni q̄ eſt baptizat⁹ dꝫ iterũ vlteri⁹ baptizari
nec ↄfirmat⁹ iterũ ↄfirmari nec ordinat⁹ iterũ ordia
ri. Quia caracter qui ĩ hui⁹ mõi ſacramẽtis imp̄mit̄
indelebil̄ ẽ. Jn aliis vero ſacramẽtis nõ ip̄rimit̄
caracter ſuſcipienti ea. et ideo pñt iterari q̄tum
ad pſonã ſuſcipientẽ. nõ tamẽ q̄tũ ad mateiam
Põt eni vn⁹ frequẽter eucharam ſumere. frequen
ter penitere. frequẽter extremã vnctioeꝫ ſuſcipe
frequẽter mrĩmoniũ ↄtrahere. non tamẽ eadem
hoſtia debꝫ frequenter conſecrari. nec idem oleũ
ĩfirmoꝝ debꝫ frequẽt̄ benedici. Eſt et alia drña. qꝛ
quedã ſacramenta ſunt de nccitate ſalutis. ſic ba
ptiſm⁹. et penitẽtia. que ſũt inſtituta ad purgand̄
pccã quibꝫ nõ exiſteutibꝫ. nõ poteſt homo ſaluari
Alia vero ſacramẽta nõ ſunt de neceſſitate ſalutis
qꝛ ſine hiis põt hõ eſſe ſalu⁹ ñ ꝓpt̄ ↄtẽptũ ſacrãti
His viſis in cõi circa. De ſacrãmẽtis ĩ ſpeãli
eccĩe ſacramentaꝝ oportꝫ quedã in ſpeciali
de ſingulis dicẽ. Primo igit̄ circa baptiſmum
ſciendum eſt qꝫ materia baptiſmi eſt aqua vera
et naturalis. nec differt. vtrũ ſit frigida. aut cale
facta. Jn aquis autẽ artificialibus. ſicut eſt aqua
roſacea. et aliis hui⁹modi baptizari non poteſt
Forma autẽ baptiſmi eſt iſta. Ego te baptizo in
nomine pris et filii. et ſpitus ſancti. Miniſter autẽ

Huiꝰ ſacramēti ꝓpriꝰ eſt ſacerdos cui ex officio competit baptizare. In articulo tamen neceſſitatis non ſolum ſacerdos. ſed etiam dyaconus vel laycus. et mulier. ſiue etiam paganus vel hereticꝰ poteſt baptizare. dūmodo ſeruet formam eccleſie et intendat facere qḋ facit eccleſia. Si vero extra articulū neceſſitatis aliquis a talibus baptizetur recipit quidem ſacramētum. et non debet iterum baptizari. non tamen recipit grām ſacramenti quia ficti reputantur. utpote contra ſtatutum eccleſie ſacramentum recipientes. Effectꝰ aūt baptiſmi eſt remiſſio culpe originalis. et actualis. et etiam tociūs culpe. et etiam pene. ita ꝙ baptizatis non ē aliqua ſatiſfactio imūgenda pro peccatis preteritis. ſed ſtatim morientes poſt baptiſmum introducuntur ad gloriam dei. vnde effcūs baptiſmi ponitur apercio ianue paradiſi. Circa hoc ſacramentum fuerūt aliqui errores. Primꝰ quidem eſt ſolencianorū qui dicūt. ꝙ baptiſmū non recipiunt in aqua. ſed ſolū baptiſmum ſpiritualem. Contra quos dominꝰ dicit. Joh. iij. niſi quis renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ſancto etc. Secūdus error fuit donatiſtarum. reprobantiū eos qui ſunt a catholicis baptizati. Contra quos dicit ad ephe. iiij. vna fides vnū baptiſma. Et ē aliꝰ error eoꝝ. nā dicūt ꝙ hō i pccō exñs non pōt baptizare. Coñ quos Jo. pmo Super quem

videritis ſpm̄ deſcendentē. et manentem ſup eum hic eſt qui baptizat. id eſt xp̄s. vnde nō nocꝫ hoī malus miniſter. nec in hoc. nec ī alijs ſacramētis qꝛ xp̄s eſt bon⁹ q̄ interi⁹ pficit ſacmentū. Quart⁹ eſt error pelagianorū. qui dicunt pueros proptea baptizari. ut regeneracōne adoptati. admittant ad regnū dei de bono ī meli⁹ trāſlati. nō iſta renouacōne ab aliquo malo obligacōnis veteis abſoluti. De ſecundo ſacramento.

Secundū ſac̄mētū ē confirmacōnis. cui⁹ materia eſt criſma ɔfectum ex oleo. qđ ſignat nitorem conſcīe. ⁊ balſamo qđ ſignat odorē bone fame. p epm bn̄dicta. Forma aūt hui⁹ ſac̄menti eſt talis. Conſigno te ſigno crucis. et cōfirmo te criſmate ſalutis. in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpitus ſācti amen. Miniſter aūt hui⁹ ſacramenti eſt ſol⁹ epiſcop⁹. nō eni licꝫ ſacerdotes cōfirmādos criſmate in fronte inungere. Effectus aūt hui⁹ ſacramēti eſt qꝫ in eo datur ſpūs ſcūs ad robur. ſicut dat⁹ eſt apoſtolis in die pētecoſtes. ut ſcꝫ criſtianus audacter confiteatur nomen xp̄i. ⁊ ideo cōfirmādus in fronte inungitur ī qua eſt ſedes verecūdie ut ſcꝫ nomen xp̄i confiteri non erubeſcat. et precipue crucem eius que eſt iudeis ſcandalum. gentibus autē ſtulticia. Et ꝓpter hoc etiam ſigno crucis conſignatur. Circa hoc autē ſacramentū eſt error quorūdā grecoꝝ dicentiū. qꝫ ſac̄dos ſimplex

hoc ſacramētum poteſt cōferre. Contra quos dr
act. viij. ꝙ apoſtoli miſerūt petrum ⁊ iohannem
apoſtolos q̄ imponebant man⁹ ſup eos qui bap
tizati erant a philippo dyacono. ⁊ accipiebāt ſpi
ritum ſanctum epiſcopi aūt ſūt in ecc̄ia loco apo
ſtoloꝝ. ⁊ loco impoſicōnis manus datur in ecc̄ijs

Tercium ſacramētū De .3. ſacramēto ɔfirc̄ō
eſt euchariſtie. cuius materia ē panis tri
ticeus. et vinum de vite. modica aqua permixtū
Ita ꝙ aqua tranſeat in vinum. nam aqua ſignat
populū qui incorpat̄ xp̄o. de alio autem pane ꝙ̄
triticeo de alio vino ꝙ̄ vitis. non poteſt hoc con
fici ſacramētū. forma autem hui⁹ ſacramēti ſunt
verba xp̄i dicentis. hoc ē corp⁹ meū. et hic ē calix
ſanguinis mei noui ⁊ et̄ni teſtamēti miſteriū fidei
q̄ p vob ⁊ p multis effundet̄ i remiſſionē pccōꝝ
ſacerdos i pſona xp̄i loquēs hoc cōficit ſac̄mētū
Miniſter aūt h⁹ ſacramēti ē ſacerdos. nec aliq̄s
alius poteſt conficere corpus xp̄i Effectus autem
huius ſacramenti eſt duplex. Quorum primus
conſiſtit in ipſa conſecracione ſacramenti. Nam
virtute predictorum verborum panis conuerti
tur in corpus criſti. et vinum in ſanguinem. Ita
tamen qd̄ totus criſtus continetur ſub ſpeciēb⁹
panis. que remanent ſine ſubiecto. ⁊ totus criſt⁹
ſub ſpēb⁹ vini. ⁊ ſub qualibet parte hoſtie ɔſecrate
vel vini conſecrati. ſepacōe facta. eſt totus criſt⁹

Ali⁹ vero effect⁹ hui⁹ sacr̄i·q̄uē in aīa digne su
mentis facit·est adunatio hōis ad xp̄m·sicut ipē
dicit Jo·vi·Qui manducat meam carnē et bibit
meū sanguinem·in me manz ⁊ ego in eo·Et quia
per grām homo xp̄o incorpat̄ ⁊ menbris ei⁹ vnit̄
cōsequens ē q̄ per hoc sacīm in sumentib⁹ digne
grā augeat̄·Sic igit̄ in hoc sacramēto est aliquid
qđ est sacramentū tantum·scꝫ ipsa spēs panis et
vini·et aliquid qđ est res et sacīm·scꝫ corp⁹ xp̄i
verum·⁊ aliquid qđ est signatum tm̄·scꝫ vnitas
corpis mistici id est eccl̄ie·quam hoc sacīm signifi
cat ⁊ causat·Fuerunt etiā circa hoc sacīm mlt̄i er
rores·Quorū prim⁹ est eorū qui dicūt·q̄ in hoc
sacīo non est verū corpus xp̄i·sed tantū significa
tiue·cui⁹ erroris dicit̄ fuisse cā berengari⁹·Con̄
qđ dicit̄ Jo·vi·Caro mea vere ē cib⁹·⁊ sanguis
me⁹ vere est pot⁹·Scđ⁹ est error artodimicarū
qui offerunt in sacramēto panē ⁊ caseū·dicentes
a primis hōibus oblacōes de fructibus t're ⁊ ouiū
fuisse celebratas·Con̄ qđ est q̄ dn̄s hui⁹ sacra
mēti institutor panem ⁊ vinū discipul' dedit·Ter
cius error ē cathafrigarū et prepuciatorꝝ·q̄ de
infantis sāguine quem de toto ei⁹ corpe minutis
pūctionū vulneribꝫ extorquēt·quasi eucharistiā
suā conficere phibentur·miscentes eū farine·pa
nemqꝫ exinde cōficientes·qđ magis ē simile sacri
ficijs demonum q̄ sacrificijs xp̄i·scđm illud psal·

Effuderunt ſanguinē innocentem·quē ſacrificauerunt ſculptilibus chanaā·Quartus eſt error aquiriorum·qui aquā ſolam in ſacrificiis offert Cum tamen prouerbiorū·ix·dicatur ex ore ſapientis qui eſt xp̄us Bibite vinum qđ miſcui vobis Quintus eſt error opitarū·Qui ſerpētem eſſe criſtum eſtimantes·habent vnū colubrum aſſuetū panes lingua lambē·atq; ita eis velut euchariſtiam ſanctificare·Sext9 eſt error prepucianorū qui tantū dant mulierib9 principatum·ut ſacerdotio apud eos honorentur·Septimus eſt error pauperum de lugduno·qui dicunt iuſtum hoiem poſſe cōficere hoc ſacramentum·Coñ quos errores eſt qđ dñs apoſtolis ſuis tradidit poteſtatē hoc ſacramentum celebrandi·vnde ſolum illi qui quadam ſucceſſione ab apoſtolis acceperūt hāc poteſtatem·poſſunt hoc ſacr̄m conficere·Octau9 ē error quorūdam qui dicūt adamani q̄ſi imitātes nuditatem ade·Ita ꝙ mares femineq; conueniūt nudi lectiones audiri·nudi orant·ſacramenta nudi celebrant·Coñ quos dr̄ cor·xiiii·Oia honeſte ⁊ ſcđm ordinē fiāt i vobis ¶De·iiii·ſacramēto

QVartū ſacr̄m ē ſacr̄m pn̄iē·Cui9 q̄ſi materia ſūt act9 penitētis q dicunt·3·ptes pn̄iē·quarum pa ē cordis ꝯtricō·ad quā ptinꝫ ut hō doleat de pccō ꝯiſſo ⁊ ꝓpōt ſe de cetero nō peccaturū·Scđa ps ē oris ꝯfeſſio ad quā ptīꝫ ut pccōr oia peccata

quoꝝ memoriam habet ſuo ſacerdoti cõfiteat᷑ in
tegraliter·non diuidens ea diuerſis ſacerdotib⁹
Tercia ps eſt ſatiſfactio pro peccatis·ſcd̄m arbi
triū ſacerdotis·Que quidē pcipue fit per ieiuniū
orationē·⁊ elemoſinā·ffoꝛma aūt hui⁹ ſacramti
ſūt verba abſolucõis·q̄ ſacerdos profert cū dicit
Ego te abſoluo·Miniſter hui⁹ ſacramēti ē ſacer
dos habens auc̃tem abſoluendi·vel p oꝛdinariū
vel ex cõmiſſione ſupioꝛis·Effectus hui⁹ ſacramti
eſt abſolucõ a peccõ·Eſt aūt circa hoc ſacramētū
erroꝛ nouacianoꝛum·qui dicūt hoiem poſt bapti
ſmum peccantē·nō poſſe p penitenciam veniā ꝯſe
qui·Con̄ quos dicitur apoc·ij·Memoꝛ eſto vnde
excideris·⁊ age penitentiam ⁊ prima opa fac·

QVintū eſt ſacramentū· De·v·ſacramēto
extreme vnctionis·cui⁹ materia eſt oleum
oliue per epiſcopū bn̄dictū·Hoc aūt ſacramētū
non debꝫ dari niſi infirmo·qn̄do timet᷑ de piculo
moꝛtis·Qui debet inungi ſe locis quīqꝫ ſenſuum
videlicet in oculis ꝓpter viſum·i auribꝫ ꝓpter au
ditum·in naribus ꝓpter odoratū·in oꝛe ꝓpt᷑ guſtū
vel locucõnem·in manibus ꝓpt᷑ tactū·in pedib⁹
ꝓpter greſſum·Quidam aūt inungunt in renib⁹
ꝓpter delectacionē q̄ in renib⁹ viget·ffoꝛma aūt
hui⁹ ſacramenti eſt iſta·Per iſtam vnctionem
et ſuam piiſſimā miām indulgeat tibi dn̄s·quid
quid deliquiſti p viſum·⁊ ſimilit᷑ i aliis·Miniſter

huiꝰ ſacramenti eſt ſacerdos. Effectus autē huiꝰ ſacramenti eſt ſanatio mentis ⁊ corporis. Circa hoc ſacramentū eſt error eracdonitarū. q̄ ferūt ſuos morientes nouo modo quaſi redimere. id ē p oleum balſamum. ⁊ aquam. et inuocacōnibus quas hebraicis verbis dicūt ſuper capita eorum Quod eſt contra formam a iacobo traditam ut ſu

Sextum ē ſacrm ¶ De vi. ſac̄mēto ¶ p̄dcm ē ordinis. Sūt autē vij. ordines. presbiteatꝰ dyaconatꝰ. ſubdyaconatꝰ. accolitatus. ordo exorciſte. lectoris. ⁊ oſtiarij. Clericatus non ē ordo ſed quedam ꝓfeſſio vite ſe dantium diuino miniſterio. Epiſcopatus magis eſt dignitas q̄ꝫ ordo Materia aūt huiꝰ ſacramēti eſt illud materiale p cuiꝰ tradicōnem cōfertur ordo. ſicut pſbiteatus traditur p calicis collacōnē. Et quilibꝫ ordo traditur p collacōem illiꝰ rei que precipue ptiꝫ ad miniſteriū illiꝰ ordinis. Forma autem huiꝰ ſacramēti eſt talis. Accipe poteſtatem offerendi ſac̄mentū in eccleſia pro viuis ⁊ mortuis. Et idē eſt dicendū de alijs ordinibus. Miniſter huiꝰ ſacramenti eſt epiſcopꝰ qui cōfert ordines. Effectus huiꝰ ſacramenti eſt augmentum grē. ad hoc. ūt aliqnis ſit ydoneꝰ miniſter xp̄i. Circa hoc ſacrm fuit error arrij. q̄ dicebat pbrm ab ep̄o nō debere diſcerni

Septimū ſac̄mentū ē ¶ De vij. ſacramento matrimoniū qđ ē ſignū coniūctiōis xp̄i ⁊ eccle

Cauſa aũt effitiens mr̃imoniũ eſt mutuꝰ cõſẽſus
per verba de p̃nti expreſſus Eſt autẽ triplex bonũ
mr̃imonij. Quorum primũ eſt proles ſuſcipienda
⁊ educanda ad cultũ dei. Scd̃m eſt fides quã vnꝰ
cõiugũ dꝫ alteri ſeruare. Terciũ eſt ſacr̃m. id ẽ in
diuiſibilitas mr̃imonij. ꝑ hoc ꝙ ſignificat indiui
ſibilem ↄiunctionem xp̃i ⁊ eccl̃ie. Eſt aũt circa hoc
ſacr̃m multiplex error. Primꝰ quidẽ tacianorũm
q̃ nuptias dãpnant Contra id qđ cor̃. vij. dr̃ Muli
er nõ peccat ſi nubat. Scđꝰ eſt error iouiniani q̃
nupcias equauit virginitati. de quo ſupra dcm̃ ẽ
Terciꝰ ẽ error nycolaitarꝫ. qui indr̃nter mutuis
vxoribus vtuntur. Fuerũt etiã multi alij heretici
turpia quedã dicentes ⁊ exercentes. Contra illud
heb. vltĩo. Sit honorabile ↄnubium ⁊ thorꝰ imacu
latus. Horꝫ autẽ virtute ſacrorꝫ homo ꝑ ducitur
ad futurã gloriã que cõſiſtit in. vij. dotibus tribꝰ
aĩe. ⁊ quatuor corpis. Prima dos aĩe eſt viſio dei
per eſſentiam. ſcd̃m illud. Jo. iij. Videbimꝰ eum
ſicuti eſt. Scđa eſt cõprehenſio. qua ſcꝫ deũ appre
hendimꝰ. quaſi nr̃am mercedem cor̃. ix. Sic currite
ut conprehendatis. tercia eſt fruicõ. qua in deo
delectabimur. ſcd̃m illud Job. xx. tũc ſup oĩpoten
tis delicijs affluas. Prima autem dos corpis eſt
impaſſibilitas. ſcd̃m illud cor̃. xv. Oportet corrup
tibile hoc induere in corrupcõem. Scđa ẽ claritas
ſcd̃m illud math. xxviij. Fulgebũt iuſti ſicut ſol

15.

in regno patris eoꝝ. Tercia ē agilitas. p quā ce
leriter adeſſe poterūt vbi volunt Sap. iiij. Tanq̄
ſcītille in arundineto diſcurrēt. Quarta eſt ſub
tilitas p quā poterunt. quecunq; voluerint pene
trare. ſcd̄m illud coꝝ. xv. Seminatur corpꝰ aīalē
ſurget corpꝰ ſpūale. Ad quam gloriam nos pdu
cat pater et filius et ſpūs ſanctꝰ Amen.

Explicit ſūma edita. A ſancto thoma. de aqui
no. de Articulis fidei Et eccleſie ſacramentis.

Venerabilis dn̄s Nycolaus de cuſa preſbiter
Cardial' apl'ice ſedis legatꝰ p almaniam In ino
uacōe ſtatutoꝝ pūincialium ecc'ie Colonienſ. eiſ
dem ſtatutis interſeruit articulū qui ſequitur.

Item laudaꝰ et legi mādamꝰ in ſinodo. dyoce
ſanis libellū ſancti Thome de aquino. de articul'
fidei. et ſacramentis ecc'ie. Quodq; p̄cipiatur curatis
ut ptem que eſt de ſacramentis habeāt. et ſtude
ant diligenter.

Vivus deo pax vivus requies eterna defunctis

8326 a 7.

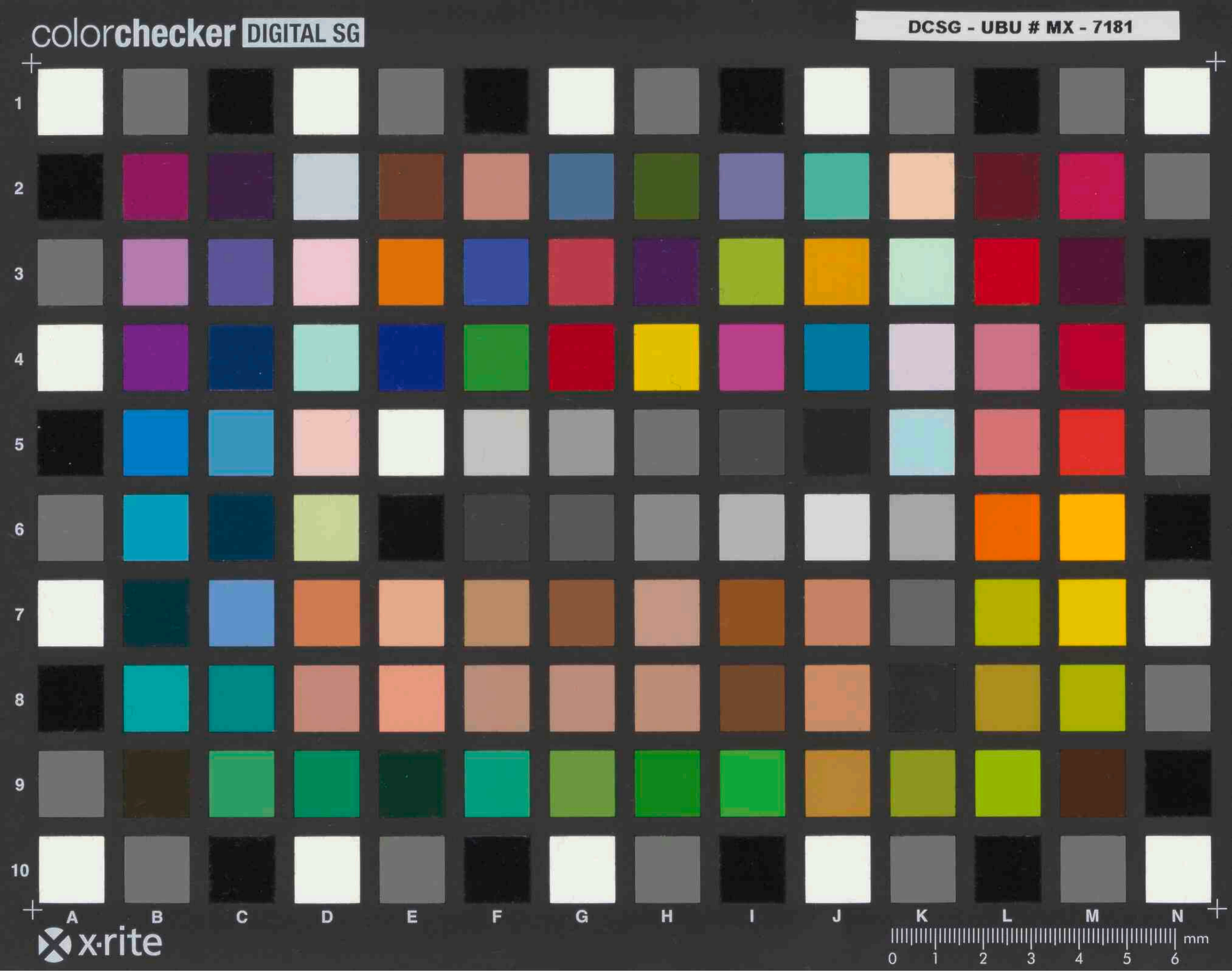
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm